

ТЕХНИКО – ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА НА ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРОЕКТ НА ПСОВ

ТЕХНИКО – ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА НА ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРОЕКТ НА ПСОВ

Инвестиционните проекти в сферата на водоснабдяването, канализацията и пречистването на водите се характеризират:

- със значителни капиталови разходи;
- с бавна възвращаемост на инвестицията;
- с дълъг икономически живот.

Избор на вариант на даден инвестиционен проект се прави след анализ на:

- *финансовите ползи (приходи от такси);*
- *финансовите разходи (средства за изграждане и експлоатация).*

КЛАСИФИКАЦИЯ НА РАЗХОДИТЕ

- **В зависимост от предназначението на разходите:**
  - *Инвестиционни (капиталови) разходи* – за придобиване на терен, изготвяне на ПИП, ИП, ТП, РП, строителство, машинно оборудване и други дълготрайни материални активи;
  - *Разходи за експлоатация и поддръжка (оперативни, текущи разходи)* – за персонал, за консумативи, за електроенергия и за текущи ремонти;
- **В зависимост от дейността:**
  - *Преки* – за конкретна цел;
  - *Косвени* – административни;
  - *Социални* – външни разходи направени от трети страни.
- **В зависимост от степента на изменение на разходите:**
  - *Постоянни* – извършват се независимо от степента на използване на съоръжението през даден период от време;
  - *Променливи* – варират спрямо дейността на съоръжението.

ОСНОВНИ МЕТОДИ ЗА ОЦЕНКА НА ФИНАНСОВИЯ ЕФЕКТ ОТ ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРОЕКТ:

- I. Статични методи - при тях не се взема в предвид промяната на стойността на парите във времето.**
- „+“ – оценката се прави за един момент от времето;
  - „+“ – най – широко застъпени;
  - „+“ – изискват по – малко входни данни;
  - „+“ – приложими при сравняване на вариантни решения;
  - „-“ – по - неточни методи.
- II. Динамични методи - при тях се взема в предвид промяната на стойността на парите във времето.**
- „+“ – оценката се привежда към начален или бъдещ период от времето;
  - „+“ – позволяват дългосрочна оптимизация на инвестиционните решения;
  - „+“ – по – точни методи;
  - „-“ – по – трудоемки методи;
  - „-“ – изискват повече входна информация.

ОСНОВНИ МЕТОДИ ЗА ОЦЕНКА НА ФИНАНСОВИЯ ЕФЕКТ ОТ ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРОЕКТ:

I. Статични методи:

1. Метод на минималната себестойност (метод на минималните приведени разходи);
2. *Метод на срока на откопуване;*

II. Динамични методи:

1. *Метод на нетната настояща стойност;*
2. *Метод на нетната бъдеща стойност;*
3. *Анютетен метод;*
4. *Метод на вътрешната норма на възвръщаемост;*

МЕТОД НА МИНИМАЛНИТЕ ПРИВЕДЕНИ РАЗХОДИ

За оценка и сравнение на различни вариантни решения на даден инвестиционен проект чрез този метод се използва съпоставката на основните разходи и някои икономически показатели.

- **Основни разходи:**

- *Инвестиционни разходи (капиталовложения);*
- *Експлоатационни разходи;*

- **Икономически показатели:**

- *Приведени разходи;*
- *Себестойност на 1 m³ пречистена вода;*
- *Себестойност на 1 kg отстранен БПК_{5i};*
- *Капиталоемкост;*
- *Специфичен разход на ел. енергия за пречистване на 1 m³ вода;*
- *Разход на труд за пречистване на 1 m³ вода;*
- *Специфична застроена площ;*

МЕТОД НА МИНИМАЛНИТЕ ПРИВЕДЕНИ РАЗХОДИ

I. Основни разходи:

1. Инвестиционни разходи (капиталовложения):

СТРОИТЕЛНО-МОНТАЖНИ
РАБОТИ

- **Суровини за изграждане:**

- *Строителни материали;*
- *Строителни изделия;*
- *Видове комуникации;*
- *Видове подложки и настилки;*

Човешки труд (интелектуален, ръчен, автоматизиран и механизирен):

- *Проектиране;*
- *Земни работи;*
- *Транспортиране (доставяне);*
- *Изграждане;*
- *Монтаж на оборудване;*

- **Машинно оборудване**

МЕТОД НА МИНИМАЛНИТЕ ПРИВЕДЕНИ РАЗХОДИ

Инвестиционни разходи (капиталовложения)

1. Суровини за изграждане – необходима информация:

- Вид на суровината или изделието;
- Количество: [m^3]; [t(kg)]; [m^2]; [m]; [бр.];
- Единична цена: [лв./ m^3]; [лв./t(kg)]; [лв./ m^2]; [лв./m]; [лв./бр.].

2. Човешки труд – необходима информация:

- Вид дейност (услуга);
- Повтаряемост или заетост;
- Единична цена: [лв./дейност]; [лв./количество]; [лв./час].

3. Машинно оборудване

- Вид на оборудването;
- Количество: [бр.];
- Единична цена: [лв./бр.].

МЕТОД НА МИНИМАЛНИТЕ ПРИВЕДЕНИ РАЗХОДИ

I. Основни разходи:

2. **Експлоатационни разходи:**

- **Разходи за електроенергия – необходима информация:**
  - Вид машинно оборудване ползващо ел. енергия;
  - Количество: [бр.];
  - Работна мощност [kW];
  - Работни часове в денонощието (годината): [h];
  - Цена на електроенергията: [лв./kWh]

- ПРОИЗВОДСТВЕНИ
РАЗХОДИ**
- **Разходи за консумативи – необходима информация:**
    - Вид на консуматива;
    - Количество: [l]; [m³]; [t]; [kg]; [бр.];
    - Единична цена: [лв./l]; [лв./m³]; [лв./t]; [лв./kg]; [лв./бр.].
  - **Разходи за заплати – необходима информация:**
    - Длъжност;
    - Брой работещи на даден длъжност;
    - Месечно възнаграждение за дадена длъжност.

МЕТОД НА МИНИМАЛНИТЕ ПРИВЕДЕНИ РАЗХОДИ

II. Икономически показатели:

1. Приведени разходи – “W” („Пр.“)

$$W = \frac{K}{t} + E + A = \dots\dots[\text{лв.}]$$

K – Общи разходи за капиталовложения;

E – Общи годишни експлоатационни разходи;

A – Общи годишни амортизационни разходи;

t – Нормативен срок за откупуване на инвестицията;

$$t = 10[\text{год.}]$$

МЕТОД НА МИНИМАЛНИТЕ ПРИВЕДЕНИ РАЗХОДИ

II. Икономически показатели:

1. Приведени разходи – “W” („Пр.“)

- Общи разходи за капиталовложения (K);

$$K = K_{СМР} + K_{МОМ} = \dots\dots[\text{лв.}]$$

$K_{СМР}$ – Общи разходи за строително монтажни работи;

$K_{МОМ}$ – Общи разходи за машинно оборудване и монтаж;

- Общи годишни експлоатационни разходи (E);

$$E = E_{\text{Ел.}} + E_{\text{Конс.}} + E_{\text{Запл.}} + (E_{\text{ТРП}}) = \dots\dots[\text{лв.}]$$

$E_{\text{Ел.}}$ – Общи годишни разходи за Ел. енергия;

$E_{\text{Конс.}}$ – Общи годишни разходи за консумативи;

$E_{\text{Запл.}}$ – Общи годишни разходи за заплати;

$E_{\text{ТРП}}$ – Общи годишни разходи за Текущи Ремонти и Поддръжка;

$$E_{\text{ТРП}} = p_{\text{ТРП}} \cdot A = \dots\dots[\text{лв.}] \quad p_{\text{ТРП}} = 15 [\%]$$

МЕТОД НА МИНИМАЛНИТЕ ПРИВЕДЕНИ РАЗХОДИ

II. Икономически показатели:

1. Приведени разходи – “W” („Пр.“)

- Общи годишни амортизационни отчисления (A);

$$A = A_1 + A_2 + \dots + A_n = \dots [лв.]$$

$$A_i = p_i \cdot K_i = \dots [лв.]$$

$$p_i = \frac{1}{t_i} \cdot 100 = \dots [%]$$

• K_i – Вид дълготраен актив (вид капиталоволожение);

• p_i – Годишна амортизационна норма;

• t_i – Полезен живот на дълготрайният актив (срок за амортизация).

Категория активи	Групи дълготрайни активи (капиталовложения)	Полезен живот (срок за амортизация) [години]	Годишна амортизационна норма [%]
1	2	3	4
I	Сгради,	33,3	3%
II.	Съоръжения, водопроводи	50	2%
III.	Машини, производствено оборудване, апаратура	10	10%
IV.	Транспортни средства (без автомобили)	15	7%
V.	Компютри, периферни устройства, софтуер и право за ползване на софтуер	5	20%
VI.	Автомобили	10	10%
VII.	Всички други амортизируеми активи	10	10%
VIII.	Нематериални активи	5	20%

МЕТОД НА МИНИМАЛНИТЕ ПРИВЕДЕНИ РАЗХОДИ

II. Икономически показатели:

2. Себестойност на 1m³ пречистена вода – “С”

$$C_{\text{пречистена } H_2O} = \frac{E + A}{Q_{\text{год.}}} = \dots\dots [\text{лв.} / m^3_{H_2O}]$$

$$E = E_{\text{ел.енергия}} + E_{\text{консумативи}} + E_{\text{заплати}} + (E_{\text{ТРП}}) = \dots\dots [\text{лв.}]$$

$$A = A_{\text{СМР}} + A_M = \dots\dots [\text{лв.}]$$

$$Q_{\text{год.}} = \dots\dots [m^3_{H_2O} / \text{год.}]$$

3. Себестойност на 1t отстранен БПК₅

$$C_{\text{отстранен БПК}_5} = \frac{E + A}{M_{\text{год.}}^{\text{БПК}_5}} = \dots\dots [\text{лв.} / \text{kg}_{\text{БПК}_5}]$$

$$M_{\text{год.}}^{\text{БПК}_5} = M_{\text{год.}}^{\text{вх. БПК}_5} - M_{\text{год.}}^{\text{изх. БПК}_5} = \dots\dots [\text{kg}_{\text{БПК}_5}]$$